

1963, p. 107), *Catarrocha* només figura amb 283 cases de cristians vells, senyorejats per L. Calatayud.

CATAMARRUC, a la comarca Aitana-Mariola, polet agre. a Planes, uns 12 k. a l'E. de Coceintaina.

PRON MOD. En les meves enquestes de 1963 a Planes i a Margalida anotava *katamarúk*; *Catamarruc* escriuen Lapeyre, Asín i *AlcM* (manca en el nomencl. de SGuarner); *Catamarruch* GGRV (862), SSiv. (187); Cavanilles ho escriu amb *t*: *Catamarút* en el text (II, 156) però sembla rectificar-ho posant *-arrút* amb dues *rr* a l'índex. Com ell explica són «quatro pueblos en la parte de la Baronía (de Planes) y faldas N. de la Sierra de Almodayna: los del te. son C. y Margarida, que forman una parr. y los del O. Benialfaquí y Alm.». Té 39 edificis i és a 2 k. de Planes. Rectoria de moriscos el 1535 i 1575. En efecte: tenia 18 focs moriscos el 1563 i 36 el 1562 (Lapeyre), i el 1609 Reglà trobà *Catamarruch* amb 43 cases de moriscos, sota la senyoria del Duc de Maqueda (p. 116).

ETIM. És evident que tots tres són noms inseparables, amb un element comú: *Cata-*. Ningú ha publicat res sobre la de *Catadau* (fora del diagnòstic àrab d'E.T.C.); dels altres dos llegim en la *Contr.* d'Asín (copiat per *AlcM*) que aquest element és àrab. Encertava en això i fins sembla que hi pressentiria l'arrel, *qṭc*: és, en efecte, una arrel de l'àrab general i de sempre, amb el sentit de 'tallar, retallar, amputar, esmicolar'. Però ningú podrà acceptar que *Cata-* pugui sortir, com diuen ell i *AlcM*, d'una forma *'iq̣ṭc*: absurda fonètica, sillabisme incompatible.

Tampoc hi ha cap necessitat ni avantatge en tal base: perquè d'aquesta arrel tenim, amb bona documentació hispànica i vulgar, formes que s'adapten a *Cata-* perfectament; sobretot *q̣aṭc*, que *RMa* defineix en general «pars» (162) i en particular 'part d'un lloc' «pars loci» (511).¹ Com a aplicació particular del concepte de 'part', hi hagué «pièce de terre» (Dozy, *Suppl.* II, 372), i n'hi hagué d'altres, algunes de les quals podrien convenir en part als topònims que estudiem: no sols «pièce de monnaie» (Dozy), «poco dinero» (*PAlc*), *q̣atta* «trajet, pause»; d'altra banda «hato, manada, pegujal» (*PAlc*), «pièce d'habit, haillon», «estraça» (*PAlc*). Fins i tot el sentit de «latomus» (*RMa*, 452, 162), que ens pot induir a suposar que entre els moros valencians vagi significar 'pedrera'.

En fi, simplificant, podem suposar que el sentit principal en els nostres tres topònims fos 'peça de terra, tros conreat', 'parcel·la d'una heretat'.

Per al 2n. element de *Catadau*, ens ha d'orientar la forma doc. en el *Rept. Catadauro*: com que està en abl., darrere la prep. *de*, la *-o* és terminació de cas llatina, per tant era *Catadaur*: la reducció a *Catadau* és com en el nom que l'acompanya en el *Rept.*, on el moss. pur *Al-Lombair* apareix avui reduït a *Llombai*; igualment *Catadaur* > *Catadau*. En *-daur* veiem l'arrel *ḍwr* 'girar, tombar, arrodonir'; en *RMa*: *ḍawart* «misit in circuitu», *ḍawr* i *ḍawra* «circiter», *ḍawrán* «circuire»

(*RMa*, 292), *ḍawára* «redondez» (*PAlc*, 378.28), *ḍawran* «bolvimiento» (*PAlc*, 117.17), *ad-ḍawr* «chemin de ronde» (Dozy, I, 427b), *ḍawr al-aḡl* «rueda de carreta» (*PAlc*). En fi *ḍawr* «círculo, línea redonda» (*PAlc*, 169.9).

Per tant, *Catadau(r)* degué ser simplement *q̣aṭc* *ad-ḍawr* 'el conreu en rodona', 'la peça arrodonida'. Un equivalent dels NLL catalans *Camp-redó*, *Camprodon*, *Pessarrodona*.

Per al 2n. membre de *Catamarruc*, sembla que Asín ja... es «crema». Si bé només materialment, però quant al sign. només en el sentit del joc de mots que m'he permès. Car *Mahrúq* podrà ser verament un NP com diu; almenys el trobem (amb fonètica bereber) *Mahrúq* a Algèria (GGAig.); però això és el participi passiu del verb pan-àrab *ḥrq* 'cremar, incendiar, calar foc, socarrar'. *Qatta* *mahrúq* podria ser 'trajecte, cremat, partida socarrada'; o bé, amb el mateix femení, *qaṭc* *al-mahrúq*, amb el participi substantivat, 'la peça del socarrat'. (Dozy el documenta com a substantiu en el sentit de 'bocins de sèu socarrats', «cretons», *RMa*).

Tota la descripció que Cavanilles dona del terme ja es presta a la idea de 'terreny eixut, abrusat': «marga blanquecina --- suelo pobre, carente de riego; hacinaron peñas en forma de paredés de almendrado, de cantitos muy duros --- masas třeeras, con profundos surcos y barrancos --- el barranco llamado del Azufre contiene en abundancia esta materia --- vetas de azufre --- arcilla negruzca penetrada de betún --- en tal estado arde fácilmente»; si això és en el costat d'Almudaina, també «en el opuesto, por más de media legua sólo hay faxas negras, que probte. tendrán el azufre escondido». Així resulta clar que hi deu haver hagut moltes socarrades i petits incendis, que justifiquen el nom *qaṭc* *al-mahrúq*. Amb *hr* es justifiquen alhora les dues var. de Cavanilles, amb *-rr-* i amb *-r-* simple. Només resta un petit escrúpol: que la *u* davant *q* esperàriem que s'hagués tornat *o*; minúcia fàcil d'eliminar.²

Ja només resta explicar el 2n. membre de *Catarroja*. Punt que ja no pot fer trontollar el conjunt etimològic dels tres NLL a base de *qaṭc*. Perquè no és per manca d'explicació de *-roja* que oscil·laríem, com sigui que n'hi ha diverses explicacions, totes raonables. Asín (i *AlcM*) aviat surt del pas: «híbrido compuesto con *roya*». Volia dir el femení de l'adj. aragonès *royo*, *roya* 'rogenç'. Les etim. híbrides mereixen desconfiança, i no sols com a recurs massa fàcil, perquè la major part han resultat falses, i s'ha acabat per trobar una explicació unitària: *Benimagrell* és àrab en tots dos membres, *Benitatxell*, *Benillup* etc. romànics en tots dos, *Cullera* és àrab pur, i ni *Mondúber* ni *Monòver* no deuen ser àrabs a mitges ni romànics a mitges, sinó una cosa o l'altra.

En aquest cas, tanmateix val a dir que hi invita fortament la circumstància de les aigües rogenques de l'Albufera, i del «Port de Catarroja». I diuen les cobles populars: «*Catarroja*, l'aigua roja, / i el molí sense forment / ---», «*Catarroja*, l'aigua roja / i la beuen